

№ 112

**Додаток до протоколу допиту Миколи Чехівського
від 24 жовтня 1929 р.**ДОДАТОК ДО ПОПЕРЕДНЬОГО*

В решті скажу, ще кілька слів про відокремлення церкви від держави скажу, що положення це в значній мірі сприяло роботі Володимира в церкві і всього його оточення в дусі національного й релігійного виховання людности. Ясно, що коли б цього не було ні церква в цілому, ні її керуючі органи, ні поодинокі церковні діячі, не мали би змоги чинити свою волю, а мусіли б чинити волю сильних миру цього, як це й було за царату. Відокремлення ж церкви від держави фактично дає змогу до утворення, мов би, держави в державі, при чім сфери впливу мов би держави і справжньої держави чітко розмежовані бути не можуть, бо на мою, правда не компетентну думку, надто трудно, коли неможливо, провести чітку й певну межу між справами церкви й справами держави; наприклад, хоч би і в питанні про допомогу в'язням і тим, що йдуть на заслання: де кінчається прямий обов'язок церкви з допомогою ближньому в біді і де починається протест в цій справі проти Влади?

М[икола] ЧЕХІВСЬКИЙ

26/X-[19]29 р.

*ГДА СБ України, ф. 6, спр. № 67098-ФП, т. 129, арк. 94 зб.
Оригінал. Рукопис олівцем; Арк. 99. Копія. Машинопис.
Т. 130, арк. 64. Незасвідчена копія. Машинопис.*

№ 113

**Додаткове свідчення Миколи Чехівського
від 9 грудня 1929 р.**ДОДАТКОВЕ ПОКАЗАННЯ Миколи Чехівського

9.XII.[19]29 года**

Ідеологія УАПЦ, на мій погляд, не шкідлива для Радвлади, бо завданням своїм УАПЦ має моральне виховання людности на началах християнства на ґрунті національним, а звідциль, вважаю шкоди для Радвлади бути не може. А тому хто йшов у своїй церковній роботі шляхом ідеології УАПЦ, хто зрікся своїх особистих політичних симпатій, зрікся власних нахилів і прагнень хто підкорив свою ідеологію ідеології УАПЦ і не збочував з її певного шляху, той

* Тут і далі підкреслення в тексті.

** Тут і далі підкреслення в тексті.

не був і не міг бути шкідливим у своїй роботі, для Радвлади, чого на жаль не можу сказати про себе особисто, ні про оточення своє в осередку діячів УАПЦ (мій брат Володимир, мітрополіт В.ЛИПКІВСЬКИЙ, священники Софіївського Собору КАРПОВ і КРАСИЦЬКИЙ), бо хоч ніхто з них і не викладав переді мною свого credo* та я, може у де-яким випадку й помилково, а відчував, що всі вони духу рідні й близькі мені і що всі ми, хто в більшій, а хто в меншій мірі позбулися своєї, як тепер я усвідомив хибної ідеології, як для Радвлади так і УАПЦ.

Я знав, що кожний з нас у міру своїх здібностей і сил використовував УАПЦ в суто національному напрямі, що більшість з нас хоч, про це між нами не було розмов, заховувала в душі своїй мрії про самостійність нашого народу бодай у далекому майбутньому, коли зараз про це не може мовитись мова. І ми розкидали навколо національні зернята з надією, що прийде колись час і ці зернята дадуть свій плід і нарід наш голосно заявить про своє право на самовизначення аж до відділення тоб-то до самостійности. Байдуже було нам, що ми самі того не побачимо...** За те ми тішили себе: діти, онуки, а ні то, все певно правнуки наші здобуть собі самостійности, як це буде їм до вподоби. Так я мріяв, у таким напрямі і діяв і гадаю, що не помиляюсь, коли теж скажу й про оточення моє.

Ось у чім наша хиба, в чім і провина перед Радвладою.

М. ЧЕХІВСЬКИЙ

9/ХІІ–[19]29 г.

*ГДА СБ України, ф. 6, спр. № 67098-ФП, т. 129, арк. 140–141.
Копія. Машинопис; Арк. 139. Оригінал. Руккопис.*

№ 114

Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 12 грудня 1929 р.

ДОДАТКОВЕ ПОКАЗАННЯ МИКОЛИ ЧЕХІВСЬКОГО

12/ХІІ–1929 р.***

Чому УАПЦ почала своє існування за Радвлади, а не за Ц[ентральної] Ради, або не за УНР? Та тому гадаю, поперше, що Радвлада дала найбільшу волю в цій галузі, тоді як ПЕТЛЮРА не пішов на зустріч бажанням людей, а поставився до справи чисто формально, заявивши, що раніш він мусить по-

* Допис від руки олівцем.

** Крапки в тексті.

*** Тут і далі підкреслення в тексті.